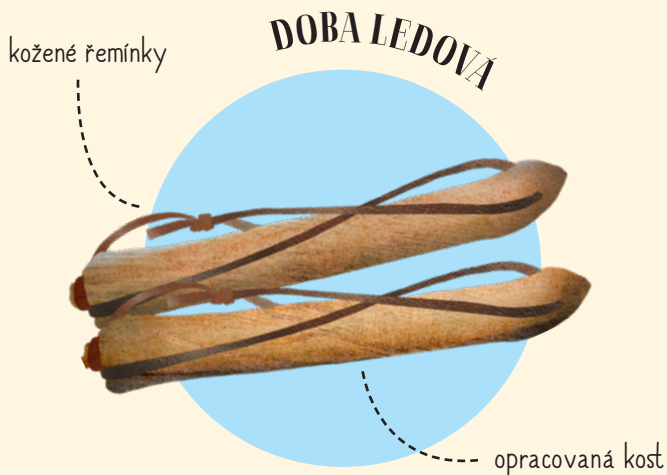

BRUSLE

Venku mrzne až praští. Na rybnících se leskne led. Super, paráda, zábava! Malí i velcí utíkají bruslit!!!! Vytáhnou ze skříní své nabroušené brusle a hurá. Holky se pustí do piruet, z kluků se stanou divocí hokejisti. Hokejkami dotlačí své puky do brány. Nesmělí začátečníci párkrát spadnou, natlučou si koleno, ale s koncem dne jejich bruslařská jistota pomalu a jistě vzroste. Stejně to byla hlava otevřená, ten nebo ta, koho napadla tak bezvadná věc jako právě brusle...

Nejstarší nalezené brusle na světě?

Pocházejí z období **3 000 let př. n. l.** a byly nalezeny na dně jednoho švýcarského jezera. Takové prabrusle z doby kamenné pak nacházeli archeologové ve Skandinávii, Anglii, Maďarsku, Rusku či Česku.

Doba ledová je doba ledová

Pojďme pěkně zpátky do pravěku. Tehdejší lidé museli putovat dlouhé kilometry za potravou. **Chůze po ledě** není žádná hitparáda, a tak jim nezbývalo než vyrobit první brusle, které jim pohyb po zamrzlých plochách usnadnily a urychlily. Nic složitějšího to nebylo. Stačilo odseknout **holenní či žeberní kost** z koní, sobů, jelenů či prasat na délku chodidla a spodek obrousit do hladka. Oba konce kostí pak pravěcí bruslaři provrtali a provlékli jimi řemínky. Potom už jen uvázat na nohu a hurá. Aby to dobře klouzalo, stačilo potřít skluznici zvířecím tukem.

Časová osa →

3 000 PŘ. N. L.

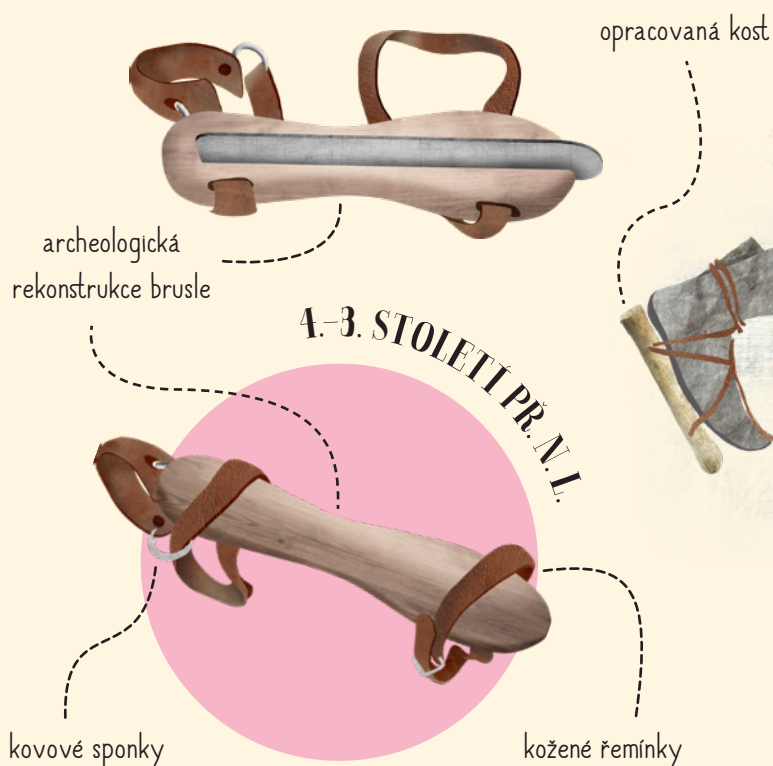
4.-3. STOLETÍ PŘ. N. L.

15. STOLETÍ

Nad železo není

O pár století později, přesněji ve 4.–3. století př. n. l., se v Evropě usazují **Keltové**, kteří uměli dokonale zpracovávat železo. Tato dovednost prospěla nejen zemědělcům či válečníkům, ale posunula i vývoj bruslí o několik mílových kroků dopředu. Proč? Proč asi! Kostí vystřídalo železo. Se železným páskem zasazeným do dřevěné destičky se po ledě mohlo jezdit div ne rychlostí blesku. Nejstarší železné praprababičky brusle jsou staré více než 2 000 let. Úctyhodné číslo!

Pravěký model bruslí předběhl dobu. Na mnoha místech se udržely kostěné a dřevěné brusle až do **středověku**.

Rovnýma bruslema přímo do středověku

Brusle na keltský způsob se různě zdokonalovaly a vychytávaly, až se dočkaly **středověkých časů**. Jasně, že na těch železných bruslila šlechta s modrou krví, chudině a poddaným nezbylo než prohánět brusle kostěné. Každopádně kost nebo železo, všechno jedno, hlavně že se jede. Ti šikovnější z nejšikovnějších se dokonce pokoušeli o první krasobruslařské figury.

17. STOLETÍ

19. STOLETÍ

20. STOLETÍ

na vzhledu boty
také záleželo

15. STOLETÍ

kožené zdobení

nůž s výrazně
zahnutou špičkou

Chceš na led? Skoč do dřeváků

Holandskou národní obuví jsou dřeváky, a tak nikoho nepřekvapí, že středověcí Holanďané **v dřevácích i bruslili**. Stačilo, když na ně zespodu uchytili železný plátek, a už to jelo. Zpočátku tedy ještě s oporou holí, protože železný plátek neměl ostré hrany, ale jakmile jeden holandský truhlářský učeň v 15. století vymyslel, jak dodat železu tu správnou ostrost, mohli další průkopníci v řadě odpichovací hole s lehkým srdcem odhodit a bruslit volně... volně jako ti ptáci.

Časová osa →

3 000 PŘ. N. L.

4.-3. STOLETÍ PŘ. N. L.

15. STOLETÍ

Zahnutý konec

15. století přineslo bruslím ještě jednu významnou inovaci. Výrazné zahnutí ostří brusle na špičce. Ony i ty první kostěné brusle bývávaly vepředu více zahnuté, to bylo dáno anatomickým tvarem kostí. Ovšem **zatočená špička** stoprocentně **chránila bruslaře** před tím, že by ostrou špicí uvízl někde v nerovnosti či prohlubni ledu a natloukl si nos. Nu a do třetice dopřejme našim předkům trochu té marnivosti a parády a podívejme se na celou věc z hlediska krásy. Nesluší snad zakroucené špičky bruslím o něco více?

Půjdeš rychle, nebo budeš tančit?

Obliba bruslí s přibývajícími staletími rostla a rostla, brusle se stávaly stále více dostupnější pro širokou veřejnost a hlavně lidi neskutečně bavily! V 17. století se na dvoře císaře **Rudolfa II.** konal první velký karneval na ledě. Nu a o dvě století později založili v anglickém Edinburghu první bruslařský klub. Ruku v ruce s ním se i samotné bruslení začíná dělit na to taneční – krasobruslení – a na adrenalinově rychlé rychlobruslení.

17. STOLETÍ

19. STOLETÍ

20. STOLETÍ

Jackson Haines

Za vším hledej balet

Jmenoval se **Jackson Haines**, pocházel z USA a byl to **baleták** každým coulem. A poněvadž miloval brusle a bruslení, toužil vložit něco ze svého tanečního umu a baletních technik i do tohoto ledového oboru. Od slov nebylo daleko k činům. Jackson tak učinil a stal se otcem krasobruslení. Které století zrovna panovalo? To devatenácté.

špička boty ještě není
opřena o špičku nože

kožená
krasobruslařská bota
na podpatku

Malinké zoubky

A aby se při tanci na ledě mohlo skákat a nejrůzněji piruetit, obohatilo 20. století krasobruslařské brusle malinkými **zoubky na špici čepel**. Nu a ještě jednu malou inovaci toto století přineslo. Železnou čepel výrobci bruslí prodloužili a ztenčili na nejvyšší možnou míru. Tím umožnili dokonale rozložit váhu bruslaře a také podpořili rychlost pohybu. Vidíte, na začátku všeho byla jedna doba ledová, věčně hladové břicho a docela obyčejná kost.

Časová osa →

3 000 PŘ. N. L.

4.-3. STOLETÍ PŘ. N. L.

15. STOLETÍ

Rychlobruslaři používají jinou techniku klouzání po ledě než krasobruslaři. Nůž na rychlostních bruslích nemá zahnutou špičku. Bruslaři dosahují rychlosti až **40 kilometrů za hodinu**.

20. STOLETÍ

špička nože
s ozubenou
čepelí

ztenčený nůž

kožená bota
na podpatku

současné brusle umožňují
bruslařům při vystoupení dokonale
pracovat s těžištěm

šněrování
na tkaníčky

17. STOLETÍ

19. STOLETÍ

20. STOLETÍ

Další pomůcky pro milovníky sportu

Joseph Merlin
1735–1803

Kolečkové brusle

První **kolečkové brusle** byly uvedeny do života v roce 1760. Tenkrát se v Londýně konal maskarní ples. Hudebník a vynálezce belgického původu **Joseph Merlin** si při té příležitosti sestrojil primitivní kolečkové brusle. Chtěl na nich za zvuku svých houslí velkolepým stylem vjet do sálu. A vjel! Protože ale neuměl brzdit, vrazil do zrcadla a kromě řady zranění ho tato paráda přišla ještě na docela velké peníze. Později v 19. století se předháněli vynálezci in-line, ale i těch dvouřadových bruslí o získání patentu. Na některých se nedalo otáčet, jiné nebrzdily. S bruslemi, které měly dva páry koleček a umožnily zatáčení, přišel v roce 1863 **Joseph Plimpton** z New Yorku. Nu a právě tyhle brusle znamenaly průlom v dějinách kolečkového bruslení.

Lyže

Podobně jako brusle i **lyže** mají svůj původ v době kamenné a stejný důvod vzniku. Tedy lepší pohyb v krajině sněhem zaváté. První pravěké lyže byly vlastně **sněžnicemi**, se kterými se chodilo po sněhu. Časem se ale různě vyvíjely a lidé se na nich začali spíš klouzat. V 6. století se tehdejší obyvatelé **Finska** rodili s nohama na lyžích. Díky lyžím mohli pohodlně cestovat, lovit i bojovat. Jejich lyže se ovšem od těch dnešních lišily. Ta jedna – **odrazová** – byla kratší s kluznicí obalenou kožešinou. Ta druhá – delší – měla kluznici hladkou. K odrazu sloužila jedna dlouhá tyč. Ze skandinávských zemí a Ruska se později lyže dostaly do ostatních zemí Evropy i do Ameriky... nu a rázem bylo zaděláno na další velké sportovní vyžití.

lyžovat, či nelyžovat, toť otázka!

kratší odrazová
lyže s kožešinovou
skluznicí

jak se jezdí na lyžích?
V jedné ruce kuš,
v druhé hůl

neodrazová, delší lyže

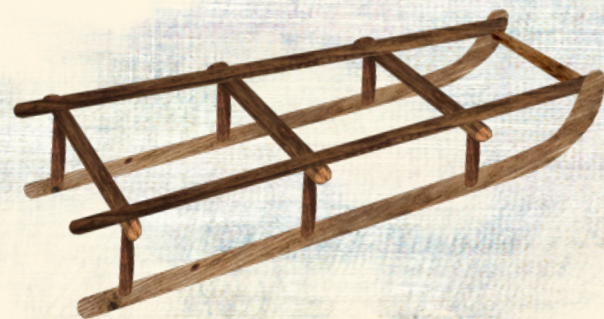
jupííí, jedeme sáňkovat...
hurá, sláva a jede
se na kopec!

Sáně

Nejstarší sáně na světě objevili archeologové ve finském **Heinole**. Datum výroby? Podržte si klobouky, spadnou vám brady – v úctyhodném roce 6500 př. n. l. Parádně letité, že? Vidíte tedy sami, že sáňky a sáňkování má hodně starodávný původ. Sáňky byly původně vyvinuty v oblastech, které jsou dlouhodobě pokryté sněhem a ledem. To je nad slunce jasné. Cestujte skrz zasněženou krajinu na voze s koly. Na sáních se skluznicemi je to jiné kafe. Jedny z prvních sání používali například Vikingové stejně tak jako původní a domorodí obyvatelé severní Kanady.

sáně, jeden z nejdůležitějších
vynálezů severu

Švihadlo

K tomu, aby člověk dobře lyžoval a bruslil, jsou třeba **pevné a vytrénované nohy**. Díky čemu? Třeba díky švihadlu. Představte si, že přes švihadlo pravděpodobně skákali již obyvatelé starověké Číny. Ale také staří Féničané, Egypťané a nechyběli ani antičtí Řekové. Švihadlové hryčky byly velmi populární v Nizozemí. První holandští emigranti následně v 17. století seznámili se švihadlem i jejich novou vlast – Ameriku. Děti nizozemských přistěhovalců skákaly před svými domy jako o život a místní lidé kroutili hlavou. Co je tohle za podivnost? Hopsat přes jeden nebo dva provazy a zpívat si při tom divné říkánky. Nu, pár století uplynulo a švihadlo přetrvává. Nejen v dětských hrách, ale i v rámci tréninkových plánů vrcholových sportovců. Konec sezení. Jdem si taky skočit, ne?

svědectví o švihadle
z dávného Egypta

BRUSLE